

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра медсестринства

Затверджую

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна патофізіологія

Ступінь вищої освіти «магістр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Освітня програма «Медсестринство»

Миколаїв 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Клінічна патофізіологія»
для студентів ступеня вищої освіти «магістр».

За спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробник: Черно В.С.– професор

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри медсестринства

Протокол № 2 від 26.09.2023р.

Завідувач кафедри медсестринства Габрель Р.Т.

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 3 від 28.09.2023р.

Голова Вченої ради Михайло ВОЛКОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Цикл професійної підготовки	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90		1-й	
		Семестр	
		1-й	
Тижневих годин для форм навчання: ОФН – 3 год.	Другий магістерський рівень	Лекції	
		14 Год.	
		Семінарські, практичні	
		28 год.	
		Лабораторні	
		- год.	
Самостійна робота			
48 год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для очної форми навчання – 90 год.: 42 год. – аудиторні заняття, 48 год. – самостійна робота (47 % до 53 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета:

Забезпечити вміння студентів застосовувати знання, отримані при вивченні загальної та спеціальної патологічної фізіології, для розуміння основних закономірностей виникнення і особливостей перебігу захворювання у конкретного хворого, характеру компенсаторних механізмів, спрямованих на збереження функції ураженого органа, що необхідне для обґрунтування і вибору диференційованого підходу до лікування пацієнта протягом практичної роботи студента в умовах стаціонару чи поліклініки.

Завдання:

Основними завданнями курсу є набуття студентами компетентностей згідно до загальних і фахових компетентностей освітньо-професійної програми «Медсестринство» другого рівня вищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

Загальні:

- 1.Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації.
- 2.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- 3.Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- 4.Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- 5.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- 6.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- 7.Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові:

1.Здатність розв'язувати проблеми медсестринства, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

3.Здатність розв'язувати проблеми медсестринства у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням стандартів професійної діяльності та аспектів соціальної та етичної відповідальності.

6.Здатність управляти робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

8.Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

9.Здатність виявляти зв'язок патогенезу захворювань з клінічними проявами та результати додаткових методів дослідження.

10.Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

13.Здатність організовувати та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах, у тому числі в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання:

1. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері медсестринства з метою розвитку нових знань та процедур.
2. Здійснювати критичне осмислення проблем у сфері медсестринства на межі галузей знань.
12. Виявляти зв'язок патогенезу захворювань з клінічними проявами та результатами додаткових досліджень.
13. Збирати, аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для розв'язання складних задач у сфері медсестринства, зокрема у науковій та професійній літературі, базах даних.
16. Приймати ефективні рішення з питань професійної діяльності у сфері медсестринства, у тому числі в умовах невизначеності; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни.

Кредит 1. Основи загальної нозології.

Тема 1. Предмет і завдання клінічної патофізіології.

Зв'язок патологічної фізіології з іншими медичними науками, її значення для клінічних дисциплін. Експеримент як основний метод патологічної фізіології. Історичний нарис розвитку патологічної фізіології.

Тема 2. Типові порушення обміну речовин.

Патологічна фізіологія клітин. Особливості порушення обміну: енергетичного, жирового, вуглеводного, білкового, водно-електролітного. Порушення обміну вітамінів та мікроелементів. Порушення кислотно-основного стану.

Кредит 2. Типові патологічні процеси.

Тема 3. Запалення.

Експериментальні моделі запалення. Етіологія. Патогенез. Альтерація. Ексудація. Фагоцитоз. Проліферація та репарація.

Тема 4. Алергія.

Етіологія. Патогенез. Імунологічна стадія алергічних реакцій і їх класифікація. Патохімічна стадія алергічних реакцій. Патофізіологічна стадія алергічних реакцій. Механізми формування алергічних реакцій. Запобігання алергії.

Тема 5. Гарячка.

Етіологія. Патогенез. Роль центрів терморегуляції у розвитку гарячки. Стадії гарячки. Зміни в органах і системах при гарячці. Гіпертермія і її відмінність від гарячки.

Тема 6. Пухлини.

Особливості пухлинної тканини. Етіологія. Патогенез. Вплив пухлини на організм. Принципи лікування пухлин.

Кредит 3. Патологічна фізіологія органів і систем.

Тема 7. Патологічна фізіологія серця і системи крові.

Серцева недостатність. Порушення серцевого ритму. Артеріальна гіпертензія. Артеріальна гіпотензія. Загальна характеристика патологічних змін в системі крові.

Тема 8. Патологічна фізіологія зовнішнього дихання.

Порушення альвеольної вентиляції. Вентиляційна дихальна недостатність. Порушення дифузії газів в легенях. Порушення нереспіраторних функцій легень.

Тема 9. Патологічна фізіологія травлення.

Порушення травлення в шлунку. Порушення кишкового травлення. Панкреатит. Порушення синтезу гормонів системи травлення. Патологічна фізіологія печінки та нирок.

Тема 10. Патологічна фізіологія ендокриної та нервової систем.

Патофізіологія ендокринної системи. Патофізіологія нервової системи. Клінічна патофізіологія екстремальних станів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин												
	очна форма						заочна форма						
	усь ого	у тому числі					усього	у тому числі					
л		с	лаб	інд	с.р	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Кредит 1. Основи загальної нозології.													
Тема 1. Предмет і завдання клінічної патофізіології.	15	2	2			11							
Тема 2. Типові порушення обміну речовин.	15	2	2			11							
Разом за кредитом 1	30	4	4			22							
Кредит 2. Типові патологічні процеси.													
Тема 3. Запалення.	8		4			4							
Тема 4. Алергія.	6		4			2							
Тема 5. Гарячка.	8		4			4							
Тема 6. Пухлини.	8	2	4			2							

Разом за кредитом 2	30	2	16			12						
Кредит 3. Патологічна фізіологія органів і систем.												
Тема 7. Патологічна фізіологія серця і системи крові.	8	2	2			4						
Тема 8. Патологічна фізіологія зовнішнього дихання.	8	2	2			4						
Тема 9. Патологічна фізіологія травлення.	8	2	2			4						
Тема 10. Патологічна фізіологія ендокриної та нервової систем.	6	2	2			2						
Разом за кредитом 3	30	8	8			14						
Всього	90	14	28			48						

5. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Предмет і завдання клінічної патофізіології.	2	
2	Типові порушення обміну речовин.	2	
3	Запалення.	4	
4	Алергія.	4	
5	Гарячка.	4	
6	Пухлини.	4	
7	Патологічна фізіологія серця і системи крові.	2	
8	Патологічна фізіологія зовнішнього дихання.	2	
9	Патологічна фізіологія травлення.	2	
10	Патологічна фізіологія ендокриної та нервової систем.	2	
Разом		28 год.	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Предмет і завдання клінічної патофізіології.	11	
2	Типові порушення обміну речовин.	11	
3	Запалення.	4	
4	Алергія.	2	
5	Гарячка.	4	
6	Пухлини.	2	

7	Патологічна фізіологія серця і системи крові.	4	
8	Патологічна фізіологія зовнішнього дихання.	4	
9	Патологічна фізіологія травлення.	4	
10	Патологічна фізіологія ендокриної та нервової систем.	2	
Разом		48	

7. Методи навчання

Лекції, презентації екскурсії, дискусії, індивідуальні дослідження.
У разі роботи в дистанційному режимі використовуватиметься віртуальне навчальне середовище MOODLE, Google Classroom. Лекції будуть вестися за допомогою програм електронної комунікації Zoom, Meet чи аналогічних. Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватися в соціальних мережах Viber, WhatsAp (за вибором академічної групи).

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контроль. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній формі. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю.

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Питання на залік:

1. Імунодефіцити, види, характеристика, приклади.
2. Алергія: визначення поняття, етіологія. Класифікація алергічних реакцій.
3. Алергія: стадії розвитку, їх характеристика.
4. Анафілактичний шок, етіологія, патогенез.
5. Принципи профілактики та лікування алергічних захворювань. Поняття про десенсибілізацію.
6. Артеріальна гіперемія: визначення, етіологія та патогенез, ознаки.
7. Венозна гіперемія: визначення, етіологія та патогенез, ознаки.
8. Ішемія: визначення, етіологія та патогенез, ознаки.
9. Тромбоз: визначення, види тромбів, процес тромбоутворення.

10. Запалення: визначення, класифікація, етіологія та стадії розвитку.
11. Місцеві та загальні ознаки запалення, механізм їх розвитку.
12. Класифікація і характеристика медіаторів запалення.
13. Ексудація та еміграція лейкоцитів при запаленні: причини, механізми.
14. Принципи фармакокорекції запалення.
15. Гарячка: визначення, етіологія, стадії розвитку.
16. Зміни функцій органів і систем при гарячці.
17. Значення гарячки для організму. Принципи жарознижувальної терапії.
18. Патологія тканинного росту: гіпо- і гіпербіотичні процеси, визначення, їх характеристика, приклади.
19. Пухлини, визначення, Відмінності між доброякісними і злоякісними пухлинами.
20. Етіологія та патогенез пухлинного росту: основні механізми та стадії розвитку.
21. Цукровий діабет, етіологія, патогенез, ознаки.
22. Ускладнення цукрового діабету, їх характеристика.
23. Принципи лікування та фармакокорекції цукрового діабету.
24. набряки: види, механізми розвитку.
25. Поняття про ацидоз та алкалоз, їх види та механізми розвитку.
26. Крововтрата: етіологія, механізми компенсації гострої крововтрати.
27. Анемія: визначення поняття, принципи класифікації.
28. Постгеморагічні анемії: види, етіологія, патогенез, картина крові, принципи лікування.
29. Залізодефіцитна анемія, етіологія, патогенез, ознаки, картина крові, принципи лікування.
30. В12-фолієводефіцитна анемія, етіологія, патогенез, ознаки, картина крові, принципи лікування.
31. Гіпо- та апластична анемії: їх етіологія, патогенез, ознаки, картина крові, принципи лікування.
32. Набута і спадкова гемолітична анемія: етіологія, патогенез, картина крові.
33. Лейкоцитоз, різновиди, причини та механізми розвитку.
34. Етіологія і патогенез лейкопеній. Агранулоцитози: визначення, причини, наслідки.
35. Лейкоз: етіологія, патогенез, картина крові при гострих і хронічних формах, принципи лікування.
36. Порушення згортання крові: поняття про коагулопатії, тромбоцитопатії, вазопатії.
37. Недостатність системного кровообігу: визначення, форми і стадії розвитку.
38. Серцева недостатність: визначення, типи, механізми розвитку.
39. Механізми компенсації при серцевій недостатності.
40. Інфаркт міокарда: визначення, етіологія, патогенез, ознаки, принципи лікування.
41. Артеріальна гіпертензія, визначення. Поняття первинної та вторинних

артеріальних гіпертензій.

42. Атеросклероз, визначення, етіологія, патогенез.

43. Недостатність зовнішнього дихання, визначення, форми, прояви.

44. Патологічні типи дихання, їх характеристика.

45. Недостатності травлення: визначення, види. Основні ознаки диспепсичного синдрому

46. Порушення травлення у порожнині рота: порушення жування, гіпо- і гіперсаливація, етіологія, наслідки.

47. Порушення секреторної функції шлунка, різновиди і причини розвитку.

48. Етіологія, патогенез, ускладнення та принципи фармакокорекції виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки.

49. Гострий панкреатит, етіопатогенез, ознаки.

50. Жовтяниця, визначення, різновиди, причини і механізми їх розвитку.

51. Ниркова недостатність, визначення, різновиди, причини розвитку, ознаки.

52. Уремія: визначення поняття, причини, ознаки.

53. Поняття про гломерулонефрит і пієлонефрит.

54. Характеристика гіпо- і гіперфункції гіпофізу.

55. Характеристика гіпо- і гіперфункції щитоподібної залози.

56. Характеристика гіпо- і гіперфункції прищитоподібних залоз.

57. Характеристика гіпо- і гіперфункції надниркових залоз.

58. Ендемічний зуб, етіологія, патогенез, ознаки, заходи щодо профілактики.

59. Поняття порушень чутливої, рухової та трофічної функцій нервової системи.

60. Біль, етіологія, форми патологічного болю, загальні реакції організму на біль. Принципи протибольової терапії.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний комплекс дисципліни.

2. Методичні вказівки для виконання практичних, самостійних занять з дисципліни «Клінічна патофізіологія» студентами очної форми навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство».

11. Рекомендована література

Основна

1. Атаман О. В. Патофізіологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. У 2-х т. Т. 1 : Загальна патологія / О. В. Атаман. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова книга, 2016. - 580 с.
2. Атаман О. В. Патофізіологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. У 2-х т. Т. 2 : Патофізіологія органів і систем / О. В. Атаман. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова книга, 2016. - 448 с.
3. Атаман О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях : навчальний посібник / О. В. Атаман. - 5-те вид. - Вінниця : Нова книга, 2017. - 512 с.
4. Патофізіологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / Ю. В. Биць, Г. М. Бутенко [та ін.] ; за ред.: М. Н. Зайка, Ю. В. Биця, М. В. Кришталю. - 6-е вид., перероб. і допов. - Київ : Медицина, 2017. - 737 с.

Додаткова

1. Н.А. Клименко, А.Н. Шевченко Патологическая физиология. Часть 1. Общая патология. Учебное пособие. Харьков:2010- 484 стр.
2. Н.А. Клименко, А.Н. Шевченко Патологическая физиология. Часть 2. Частная патология. Учебное пособие. Харьков:2010- 356 стр.

12. Інформаційні ресурси:

1. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна медична бібліотека України. Світові медичні ресурси. Режим доступу: <https://library.gov.ua/svitovi-e-resursy/>
3. Медичні бібліотеки он-лайн. Режим доступу: <http://medlib.bsmu.edu.ua/internet-resursy/biblioteku-on-lajn/>